

Melita Aleksa

Filozofski fakultet
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera
Osijek

Irene M. Corvacho Del Toro: *Zweitalphabetisierung und Orthographieerwerb. Deutsch-spanisch bilinguale Kinder auf dem Weg zur biliteralen Kompetenz.* (Europäische Hochschulschriften 1885). Frankfurt am Main: Peter Lang, 2004, 163.p. € 36,40.

Kada bi se sadržaj ove knjige morao ukratko opisati, najkraće i najjasnije objašnjenje bilo bi: knjiga o bilingvizmu koju je napisao bi-, odnosno multilingvist.¹ Sam naslov knjige u slobodnom prijevodu glasio bi: *Usvajanje ortografije drugog jezika*, dok knjiga svojom tematikom zadire u pitanja obrazovanja dvojezične djece, odnosno problematiku usvajanja ortografije i pismenosti u drugom jeziku, onomu koji nije dominantan. Ovo je djelo pionirski uradak, jer progovara o tematici dvojezičnosti, ali sa stajališta osobe koja predstavlja svoje vlastito iskustvo, kako u podučavanju dvojezične djece, tako i u činjenici da je i sama prošla sličnu “životnu školu.”

Već sam predgovor obećava zanimljivo djelo, koje je lako čitljivo i upućuje na njegovu praktičnost i primjenjivost u suvremenoj nastavi. Osim teorijske podloge, Irene M. Corvacho Del Toro je u ovu knjigu implementirala i konkretne savjete za poboljšanje nastave dvojezičnih govornika. Iako se u prvom redu osvrće i opisuje istraživanja na španjolsko-njemačkim dvojezičnim govornicima, knjiga i rezultati, odnosno autoričina iskustva, se vrlo lako mogu primijeniti na bilingvalne govornike drugih jezika, odnosno na problematiku izvođenja nastave s bilingvalnim govornicima koji usvajaju grafeme svog drugog, nedominantnog jezika. Preporučujem ju ne samo nastavnicima koji podučavaju dvojezične govornike u dodatnoj ili redovnoj nastavi, već i lingvistima te studentima filoloških studija, jer daje jako dobar pregled temeljnih pojmova u jezikoslovlju, primjerice *stupnjevi dvojezičnosti, literacija, aliteracija, preliteracija, analfabetizam, fonemi, fonologija, principi pisanja, interlanguage, analiza pogrešaka, transfer* itd.

Sama je knjiga podijeljena u sedam glavnih poglavlja. Ono što plijeni pozornost i daje posebnost ovom djelu je priloženi originalni korpus (str. 105-163) koji je opisan i analiziran, a koji se sastoji od dječjih radova, španjolsko-njemačkih govornika, na španjolskom jeziku, i testova koje je autorica provela u

¹ Recenzija knjige nastala je uz potporu zaklade Magyar Ösztöndíj Bizottság.

svrhu istraživanja. Korups je jasno podijeljen na priloge koji se sastoje od testova razlikovanja glasova, te dječjih radova poredanih prema dobnim skupinama; najmlađa skupina, LUZ, koju čine djeca predškolske dobi, grupa AIRE s učenicima u dobi od 8 do 11 godina, te grupa AGUA, odnosno napredni učenici u dobi od 11 do 13 godina. Priloženi je korpus važna sastavnica cijelog djela, jer čitatelj na taj način može sam empirijski provjeriti neke autoričine postavke i dobiti uvid u činjenično stanje.

U prvom poglavlju pod naslovom *Bilingualismus und Biliteralität* (str. 3-8) autorica obrazlaže pojam pismenosti, postanak pismenosti, ali i pojam riječi kao gramatičke kategorije. Osim toga, uvodi i pojmove poput *literacije*, *hipoliteracije*, *funkcionalne literacije*, posebno ih opisujući. Važnu okosnicu ovog poglavlja čini i pismenost u samom kontekstu bilingvizma, gdje autorica navodi mnoge podjele i opisuje pojmove poput *balanced*, *simultaneous*, *successive*, *subtractive* te *additive bilingualism*. Kod navođenja pojmova koji se odnose na pojam dvojezičnosti, pojavljuju se dvije manjkavosti. U prvom redu, Irene M. Corvacho Del Toro pojmove navodi na engleskom jeziku, ne daje njemačke ekvivalente, niti objašnjava njihova leksička značenja, što otežava njihovo razumijevanje ako čitatelj ne posjeduje potrebno znanje engleskog jezika. Nadalje, autorica pojmove ne obrazlaže posebno, već ih se samo površno dotiče i navodi ih kao činjenično stanje, što može otežati čitateljevo snalaženje u djelu. Za snalaženje u ovom poglavlju potrebno je dodatno predznanje i u području bilingvizma.

U sljedećem poglavlju (str. 11-15) autorica pruža pregled preduvjeta za empirijsko istraživanje koje je provela. Zanimljivo je da je motivaciju za nastanak ovoga djela pronašla u neadekvatnosti nastavnih materijala u nastavi španjolskog jezika koju polaze bilingvalni govornici, te upravo progresiju i poboljšanje kvalitete nastave postavlja glavnim ciljem svog istraživanja, na koje se još jednom osvrće u posljednjem poglavlju (str. 95-97).

Nakon opisa ispitanika, korpusa i hipoteza, autorica se u sljedećem poglavlju (str. 15-30) detaljnije pozabavila pitanjima usvajanja ortografije i pismenosti u španjolskom jeziku, ponovno navodeći temeljne pojmove fonologije i grafematike. Detaljnim opisom fonoloških karakteristika španjolskog i njemačkog jezika, autorica kontrastira *korespondenciju fonem-grafem* u oba jezika te na taj način pruža zanimljiv uvid u ortografsku strukturu kako španjolskog, tako i njemačkog jezika. Nakon detaljnog, lingvističkog uvoda u ortografiju, u sljedećim poglavljima (str. 33-80) Irene M. Corvacho Del Toro se pozabavila analizom pogrešaka i transfera, ali i kontrastivnom analizom rezultata svojih ispitivanja, pri čemu je predočila vrlo zanimljiva i detaljna objašnjenja njemačkog glasovnog i grafematskog sustava. Prilikom klasifikacije pogrešaka pošla je od deskriptivne analize, navodeći ujedno i razloge odbijanja kauzalnog.

Kontrastivan prikaz pogrešaka ujedno je vrlo zanimljivo predložen: autorica se odlučila za tabelarni način prikaza analiziranih pogrešaka, navodeći uz svaku pogrešku učenikov navod, zatim pravilan oblik te napomenu u kojoj je opisala korištenu strategiju, fazu i vrstu pogreške, implementirajući pri tome u objašnjenja pojmove koje je na prethodnim stranicama pojasnila.

Pretposljednje se poglavlje može smatrati svojevrsnom univerzalijom, jer sadrži postavke i konkretne primjere za poboljšanje nastave dvojezičnih govornika, a koji se mogu primijeniti i na dvojezičnu nastavu u drugim jezicima, dok je u posljednjem poglavlju autorica podarila sintezu svog cjelokupnog rada navodeći moguća rješenja za opisanu problematiku usvajanja ortografije drugog jezika.

Iako je kao instrument za stvaranje ovog djela autorici Irene M. Corvacho Del Toro poslužio paravan španjolsko-njemačkog bilingvizma, prikazana se knjiga može smatrati svojevrsnom univerzalijom na području usvajanja ortografije i pismenosti dvojezičnih govornika te je lako primjenjiva na bilo koju dvojezičnu klimu. Svojim je djelom autorica ne samo razbila dosadašnje pretpostavke te empirijski dokazala postojanje problema, već je i konkretnim predloženim rješenjima doprinijela njegovom mogućem rješavanju. Već iz toga razloga ovo djelo vrijedi svakako pročitati.